

**PROGRAMU NAUCZANIA GRY NA FORTEPIANIE
W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA IM. ST. WIECHOWICZA
W KRAKOWIE**

Opracowanie programu :

mgr Alicja Migielska

mgr Monika Miga

mgr Ewelina Markiel

mgr Agnieszka Tęczar

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 2019 r. Poz. 1637)

Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych (Dz. U. z dnia 5 lipca 2019 r. Poz. 1247)

Statut Szkoły Muzycznej I Stopnia Nr 1 im. Stanisława Wiechowicza w Krakowie.

Kraków 2019

SPIS TREŚCI:

- I. Wstęp**
- II. Cele kształcenia**
- III. Przedmiot - fortepian:**
 - 1. Cele ogólne, sposoby osiągnięcia celów, treści nauczania - - wymagania szczegółowe**
 - 2. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia, kryteria oceniania**
 - 3. Wymagania egzaminacyjne**
- IV. Efekty kształcenia po zakończeniu nauki w szkole muzycznej I stopnia**
- V. Komentarz**
- VI. Wskazówki metodyczne**
- VII. Materiał nauczania przewidziany do realizacji w ciągu roku szkolnego**
- VIII. Opis warunków niezbędnych do realizacji programu nauczania**
- IX. Literatura przedmiotu**

I. WSTĘP

Program nauczania gry na fortepianie w cyklu sześcioletnim oraz czteroletnim w Szkole Muzycznej I stopnia Nr 1 im. St. Wiechowicza w Krakowie został opracowany w oparciu podstawę programową kształcenia w zawodzie muzyk (symbol cyfrowy 343602), zgodnie z założeniami pierwszego etapu edukacyjnego zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 grudnia 2016 roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2019 roku, poz.1637), zgodnie ze Statutem Szkoły.

Program ten polega na cyklicznej realizacji zagadnień programowych w trakcie całego procesu nauczania, prowadzących do stopniowego i systematycznego doskonalenia umiejętności pianistycznych ucznia. Uwzględnia cele edukacyjne, treści nauczania zawarte w podstawie programowej, formy sprawdzania osiągnięć ucznia, opis osiągnięć ucznia na zakończenie etapu edukacyjnego oraz komentarz do realizacji programu nauczania.

II. CELE KSZTAŁCENIA:

1. Poznawanie podstawowej wiedzy o muzyce.
2. Poznawanie podstaw gry na fortepianie.
3. Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.
4. Kształtowanie umiejętności samodzielnego opracowania utworu muzycznego.
5. Kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy w grze na instrumencie.
6. Kształcenie umiejętności gry w zespole.
7. Przygotowanie do występów publicznych.

Uwaga!

W poniższych tabelach została zmieniona numeracja: zagadnienia podstawy programowej umieszczone w punktach 4. i 5. zostały zawarte w punkcie 4.

III. DZIAŁ INSTRUMENTALNY - FORTEPIAN

KLASA PIERWSZA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO KLASA PIERWSZA CYKLU CZTEROLETNIEGO (I półrocze)

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści nauczania - osiągnięte cele szczegółowe
1.	Podstawowa wiedza o muzyce.	Zapoznanie ucznia z historią fortepianu, działaniem mechanizmu instrumentu, układem klawiatury i funkcją pedałów. Wskazanie różnic między fortepianem a pianinem. Zaprezentowanie walorów brzmieniowych instrumentu, ćwiczenia poznawcze w formie zabawy. Zapoznanie ucznia z elementami zapisu muzycznego: systemem dwóch pięciolinii, akoladą. Poznawanie wysokości dźwięków w kluczu wiolinowym i basowym, metrum, wartości rytmicznych nut i pauz do szesnastek włącznie, znaków chromatycznych, znaku repetycji, aplikatury. Utrwalanie tych wiadomości w formie ćwiczeń, zapisywanie nut i znaków na pięciolinii, odnajdywanie dźwięków na klawiaturze. Poznawanie oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych i agogicznych, także w języku włoskim. Omawianie z uczniem budowy utworu. Przedstawienie charakterystyki epoki oraz sylwetki kompozytora. Poznawanie półtonu i całego tonu.	Uczeń w zakresie podstawowym zna historię fortepianu, potrafi prawidłowo nazwać poszczególne części instrumentu i rozumie działanie mechaniki. Zna nazwy wszystkich klawiszy; orientuje się w rejestrach instrumentu i jego możliwościach brzmieniowych. Uczeń rozpoznaje zapis dwóch pięciolinii połączonych akoladą. Potrafi nazwać i zagrać dźwięki w kluczu wiolinowym i basowym w zakresie od oktawy wielkiej do dwukreślnej. Zna pojęcie metrum i zasady jego odczytywania; potrafi prawidłowo realizować wartości rytmiczne nut i pauz; umie zastosować znaki chromatyczne przykluczowe i przynutowe. Realizuje poznane oznaczenia dynamiczne (<i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>), artykulacyjne (<i>portato, legato, staccato</i>) i agogiczne (<i>ritenuto, a tempo</i>). Stosuje palcowanie zgodne z zapisem. Rozumie budowę formalną prostych utworów, posiada podstawową wiedzę o epoce i kompozytorze wykonywanego utworu. Zna i rozpoznaje odległości półton i cały ton.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści nauczania - osiągnięte cele szczegółowe
2.	Podstawy gry na fortepianie.	Ćwiczenia rozluźniające mające na celu pomoc w uzyskaniu swobody podczas grania. Wyrabianie nawyku prawidłowej postawy przy instrumencie (wysokość krzesła, odległość od fortepianu, ułożenie nóg – w przypadku małych dzieci zastosowanie podnóżka). Ćwiczenia pomagające w oparciu i ułożeniu ręki na klawiaturze. Ćwiczenia uaktywniające palce - bezklawiaturowe i na klawiaturze. Wprowadzanie elementów techniki fortepianowej; ćwiczenia: pięciopalcówki, gamy, rozłożone dwudźwięki i trójdźwięki, ćwiczenia na podkładanie pierwszego palca, ćwiczenia wzmacniające palce, rozwijające ich biegłość i wyrównujące dźwięk. Stosowanie różnych sposobów artykulacji. Kontrolowanie swobody ramion, łokci i przegubów. Kształtowanie umiejętności prawidłowej realizacji faktury homofonicznej i polifonicznej. Wprowadzenie dwudźwięków i techniki akordowej (z dostosowaniem do rozpiętości dłoni ucznia). Transponowanie od różnych dźwięków prostych struktur muzycznych. Ćwiczenia w używaniu pedału.	Uczeń potrafi przyjąć prawidłową postawę przy instrumencie, stara się kontrolować aparat gry. Z pomocą nauczyciela potrafi w naturalny sposób ułożyć ręce na klawiaturze, nadać dłoniom właściwy kształt i wykonywać prawidłowe ruchy palcami. Kontroluje swobodę aparatu. Wykonuje gamy, ćwiczenia techniczne i utwory stosując poznane rodzaje artykulacji. Grając legato, poprawnie podkłada pierwszy palec. Stara się grać wyrównanym dźwiękiem. Posiada umiejętność prawidłowej realizacji faktury homofonicznej i polifonicznej. Potrafi prawidłowo wykonać dwudźwięki i trójdźwięki portato. Uczeń potrafi transponować proste struktury muzyczne. W stopniu podstawowym stosuje pedalizację.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści nauczania - osiągnięte cele szczegółowe
3.	Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.	Prezentowanie różnych rodzajów brzmienia fortepianu i różnych sposobów wydobywania dźwięku. Omawianie charakteru granych utworów. Rozbudzanie wyobraźni ucznia poprzez opowiadanie krótkich historii ilustrujących przebieg utworu i oddających jego nastrój. Przyzwyczajanie ucznia do świadomego słuchania własnej gry i reagowania na niewłaściwe brzmienie. Prezentacja przez nauczyciela opracowywanego utworu. Zwracanie uwagi na dokładną realizację zapisu nutowego i określeń wykonawczych. Omawianie z uczniem proponowanej interpretacji, zgodnie ze stylem, charakterem i budową formalną utworu. Rozwijanie intuicji muzycznej ucznia.	Uczeń potrafi wydobywać dźwięki zróżnicowane pod względem brzmienia i barwy. Umie opisać charakter wysłuchanych utworów i samodzielnie tworzyć do nich historie lub ilustracje. Stara się świadomie słuchać własnej gry i reagować na brzmienie instrumentu. Uczeń wykonuje utwór zgodnie z zapisem nutowym i proponowaną przez nauczyciela interpretacją, zgodnie ze stylem, charakterem i budową formalną utworu. Realizuje dynamikę i właściwie frazuje. Zdobywa niezbędne umiejętności do poprawnego wykonania programu artystycznego.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści nauczania - osiągnięte cele szczegółowe
4.	Kształtowanie umiejętności samodzielnego opracowania utworu muzycznego oraz samodzielnej pracy w grze na instrumencie.	Rozczytywanie z uczniem utworów i przyzwyczajanie go do dokładnej realizacji zapisu nutowego. Uświadamianie uczniowi znaczenia samodzielnej pracy w domu – położenie nacisku na systematyczność i zorganizowanie odpowiedniej ilości czasu (pomoc rodziców w rozplanowaniu ćwiczenia). Precyzyjne wyjaśnianie uczniowi, w jaki sposób ma pracować nad utworem pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Świadome korygowanie własnych błędów. Przeznaczanie czasu na lekcjach na grę <i>a vista</i> .	Uczeń ćwiczy w domu systematycznie i samodzielnie. Przygotowuje się do lekcji zgodnie ze wskazówkami nauczyciela. Stara się dokładnie realizować zapis nutowy. Potrafi w miarę poprawnie grać <i>a vista</i> bardzo proste utwory. Opracowuje proste utwory muzyczne pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Podczas samodzielnego ćwiczenia doskonalą poprawność techniczną i umiejętność korygowania własnych błędów.
5.	Kształcenie umiejętności gry w zespole.	Wykonywanie z uczniem prostych utworów na cztery ręce lub dwa fortepiany. Uczenie współpracy w duecie i słuchania gry drugiej osoby. Zwracanie uwagi na synchronizację działań. Uwrażliwianie na proporcje dźwiękowe między partią solisty i akompaniatora.	Uczeń potrafi wykonać prosty utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany oraz akompaniować soliście. Zna podstawowe zasady wspólnego muzykowania. Umie wejść w rolę solisty lub akompaniatora.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści nauczania - osiągnięte cele szczegółowe
6.	Przygotowanie do występów publicznych; rozwijanie koncentracji i technik zapamiętywania; pokonywanie tremy.	Dbanie o dobre opanowanie pamięciowe utworów w celu zminimalizowania tremy. Rozwijanie technik zapamiętywania: ćwiczenie z nut i z pamięci wyznaczonych fragmentów, każdą ręką oddzielnie i obiema razem; analiza prostych struktur interwałowych w melodii. Położenie nacisku na koncentrację uwagi podczas grania. Rozmowa z uczniem na temat czekających go publicznych występów, przedstawienie ich jako miłego wydarzenia, podczas którego będzie mógł pochwalić się efektami swojej pracy. Zwrócenie uwagi na odpowiedni strój i zachowanie. Organizowanie prób generalnych. Omówienie występu – podkreślenie dobrych elementów wykonania i wskazanie na niedociągnięcia. Zachęcanie uczniów do słuchania występów kolegów.	Uczeń opanował pamięciowo program, stosując różne techniki zapamiętywania. Umie się skoncentrować i kontynuować grę w razie pomyłki. Jest przygotowany i cieszy się z możliwości publicznego zaprezentowania swoich umiejętności. Umie właściwie zachować się podczas koncertu, zarówno jako wykonawca jak i słuchacz. Po audycji potrafi podzielić się odczuciami na temat swojego wykonania.

KLASA DRUGA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO I KLASA PIERWSZA (II półrocze) CYKLU CZTEROLETNIEGO
KLASA TRZECIA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO I KLASA DRUGA (I półrocze) CYKLU CZTEROLETNIEGO

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
1.	Podstawowa wiedza o muzyce.	Utrwalanie wiadomości z klasy pierwszej. Powtórzenie nazw części fortepianu i wyjaśnienie działania mechaniki w procesie powstawania dźwięku. Rozszerzanie zakresu znajomości zapisu nutowego oraz nazewnictwa w języku włoskim. Wprowadzenie nazw kolejnych oktav. Poznanie oznaczeń dynamicznych i agogicznych oraz ornamentów. Zapoznanie ucznia ze sposobem ich realizacji. Omawianie z uczniem budowy utworu oraz charakterystyki epoki. Przedstawienie sylwetki kompozytora. Zaznajamianie ucznia ze słownictwem z zakresu budowy formalnej utworu. Poznanie interwałów do kwinty włącznie. Poznanie budowy gamy melodycznej i harmonicznej. Poznanie gamy chromatycznej. Omawianie budowy trójdźwięków i ich przewrotów.	Uczeń w zakresie podstawowym zna historię fortepianu, bez problemu rozpoznaje poszczególne części instrumentu, wie jak powstaje dźwięk. Potrafi nazwać wszystkie oktawy. Uczeń potrafi prawidłowo zrealizować zapis nutowy w kluczu wiolinowym i basowym od oktawy kontra do trzykreślnej. Zna wszystkie wartości rytmiczne oraz ich podział regularny i nieregularny, umie zrealizować przedtakt i fermatę. Prawidłowo stosuje poznane rodzaje artykulacji. W wykonywanych utworach potrafi realizować oznaczenia dynamiczne (<i>p, mp, mf, f, sf, pf, fp</i>) oraz oznaczenia agogiczne (<i>a tempo, rit., rall., accel., animato</i>). Rozumie znaczenie określeń wykonawczych w języku włoskim. Potrafi wykonać synkopę, ligaturę, zastosować przenośnik oktavowy. Prawidłowo realizuje przednutkę długą i krótką, mordent i obiegnik. Uczeń posiada podstawowe informacje na temat kompozytora, epoki i charakteru utworu. Rozumie formę wykonywanych utworów. Zna pojęcia: motyw, fraza, zdanie, poprzednik, następnik; zna proste formy muzyczne: AB, ABA, rondo. Uczeń rozpoznaje interwały do kwinty włącznie. Potrafi zagrać gamę melodyczną, harmoniczną i chromatyczną oraz trójdźwięki z przewrotami.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
2.	Podstawy gry na fortepianie.	Utrwalanie właściwej postawy przy instrumencie, sprawdzanie konieczności stosowania podnóżka. Zwiększenie samodzielności ucznia w ustawianiu wysokości krzesła i ustalaniu jego odległości od fortepianu. Ćwiczenia poprawiające swobodę aparatu gry: rozluźnianie ramion, łokci i przegubów. Kontrolowanie właściwego ułożenia dłoni na klawiaturze. Zwrócenie uwagi na zależność między prawidłowym aparatem gry a jakością dźwięku. Ćwiczenia przygotowujące do używania pedału. Transponowanie od różnych dźwięków prostych struktur muzycznych. Utrwalanie poznanych w klasie pierwszej elementów techniki fortepianowej i wprowadzanie nowych. Poznawanie określeń <i>mano destra</i> i <i>mano sinistra</i>. Rozwijanie techniki palcowej: gamy durowe i molowe w ruchu równoległym i rozbieżnym, gama chromatyczna, rozłożone trójdźwięki i pasaże. Praca nad techniką akordową: dwudźwięki i trójdźwięki portato. Stosowanie pedału rytmicznego i synkopowanego. Ćwiczenia polegające na eksponowaniu linii melodycznej na tle akompaniamentu. Ćwiczenia poprawiające niezależność artykulacyjną obu rąk. Stosowanie temp w szerszym zakresie.	Uczeń potrafi przyjąć prawidłową postawę przy instrumencie. Z pomocą nauczyciela reguluje wysokość krzesła, odległość od fortepianu, ułożenie nóg. Podczas grania zachowuje swobodę ruchów. Prawidłowo układa dłonie na klawiaturze. Zauważa różnicę w jakości dźwięku w zależności od stopnia rozluźnienia aparatu gry. Stara się prawidłowo operować pedałem. Uczeń potrafi transponować proste struktury muzyczne. Swobodnie wykonuje gamy durowe i molowe przez dwie oktawy w ruchu równoległym i rozbieżnym, gamę chromatyczną, rozłożone trójdźwięki i pasaże. Świadomie pracuje nad wyrównaniem artykulacji i dźwięku, sprawnym podkładaniem pierwszego palca, niezależnością i aktywnością palców. Swobodnie wykonuje dwudźwięki i trójdźwięki portato. Poprzez dynamikę próbuje różnicować melodię i akompaniament. Potrafi zastosować równocześnie dwa odmienne rodzaje artykulacji oraz właściwie zrealizować określenia dotyczące krzyżowania rąk. Posiada umiejętność prawidłowej realizacji faktury homofonicznej i polifonicznej. W związku z większymi umiejętnościami motorycznymi może grać w szybszych tempach.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
3.	Kształtowanie wrażliwości muzycznej i poczucia piękna.	Praca nad dźwiękiem (pokaz, ćwiczenia). Uwrażliwianie ucznia na jakość dźwięku. Dążenie poprzez rozbudzanie jego wyobraźni do uzyskania zamierzonego efektu brzmieniowego. Próby wyrażania dźwiękiem charakteru utworu. Zachęcanie uczniów do słuchania muzyki klasycznej, chodzenia na koncerty. Krótkie omówienie przez nauczyciela stylu twórczości kompozytora, epoki w której tworzył oraz charakteru zadanego utworu. Prezentacja utworów. Propozycje interpretacji, namawianie ucznia do własnych poszukiwań interpretacyjnych. Dbłość o dokładną realizację zapisu nutowego i określeń wykonawczych.	Uczeń kierując się wyobraźnią muzyczną, dąży do uzyskania odpowiedniego brzmienia. Dbą o właściwą jakość dźwięku i różnicuje go w zależności od charakteru utworu. Słuchając wykonawców wybitnych pianistów rozwija intuicję muzyczną i osobowość artystyczną. Potrafi trafnie określić charakter i nastrój utworu. Realizuje sugestie nauczyciela. Słyszy poszczególne głosy w utworach polifonizujących, potrafi je naprzemiennie eksponować. Rozwija umiejętności w zakresie interpretacji muzycznej zgodnie ze stylem, charakterem i budową formalną utworu. Zdobywa niezbędne umiejętności do poprawnego wykonania programu artystycznego.
4.	Kształtowanie umiejętności samodzielnego opracowania utworu muzycznego oraz samodzielnej pracy w grze na instrumencie.	Prezentacja utworów w celu uświadomienia uczniowi oczekiwanego efektu jego pracy. Precyzyjne wyjaśnienie wymagań nauczyciela – wskazanie utworów lub ich fragmentów, które uczeń ma przygotować na kolejną lekcję; podanie sposobów ćwiczenia. Sprawdzanie i omawianie realizowanych przez ucznia zadań. Rozwijanie świadomości muzycznej ucznia poprzez mobilizowanie go do analizy własnej gry pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Świadome korygowanie własnych błędów.	Uczeń ma świadomość konieczności systematycznej i rzetelnej pracy w domu. Potrafi ćwiczyć według wskazówek nauczyciela i stosować pokazane mu na lekcji metody i ćwiczenia. Ma większą świadomość stawianych mu wymagań – potrafi samodzielnie wskazać popełnione błędy i je korygować. Zna zasady gry <i>a vista</i> i stara się je realizować. Opracowuje proste utwory muzyczne pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Podczas samodzielnego ćwiczenia doskonali

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
		Gra <i>a vista</i> łatwych utworów podczas lekcji. Zwracanie uwagi na poprawność i płynność wykonania. Omawianie budowy opracowywanych kompozycji i zwrócenie uwagi na podobieństwa i różnice występujące w ich przebiegu. Praca nad realizacją utworów polifonizujących i polifonicznych – równoczesne słuchanie dwóch głosów i niezależne ich prowadzenie (ćwiczenia).	poprawność techniczną i umiejętność korygowania własnych błędów.
5.	Kształcenie umiejętności gry w zespole.	Wykonywanie utworów na cztery ręce lub dwa fortepiany (duet: uczeń – nauczyciel lub uczeń – uczeń). Uczenie współdziałania i wzajemnej odpowiedzialności w roli solisty lub akompaniatora. Znajomość obu partii utworu.	Uczeń chętnie gra utwory w duecie. Potrafi słuchać zarówno swojej, jak i towarzyszącej partii utworu. Ma świadomość współtworzenia wykonania. Znając obie partie utworu, w razie pomyłki potrafi włączyć się w tok wykonania. Uczeń potrafi wykonać prosty utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany oraz akompaniować soliście. Zna podstawowe zasady wspólnego muzykowania. Umie wejść w rolę solisty lub akompaniatora.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
6.	Przygotowanie do występów publicznych; rozwijanie koncentracji i technik zapamiętywania; pokonywanie tremy.	Dbłość o odpowiednio wczesne opanowanie pamięciowe utworów przeznaczonych na audycje i egzamin. Rozwijanie świadomego zapamiętywania – wskazywanie podobieństw i różnic w przebiegu utworu. Ćwiczenia sprawdzające opanowanie pamięciowe (gra osobno na pamięć, wykonywanie wskazanych przez nauczyciela fragmentów). Wspólne analizowanie i pomoc w zapamiętywaniu problematycznych miejsc. Mobilizowanie ucznia do jak najdłuższej koncentracji uwagi podczas wykonywania utworu. Praca nad eliminowaniem destrukcyjnej tremy. Ogrywanie repertuaru przed innymi uczniami. Rozmowa z uczniem – wzmacnianie u niego poczucia własnej wartości, chwalenie go za udane wykonanie.	Uczeń jest dobrze przygotowany do występu – opanował pamięciowo utwory, stosując różne techniki zapamiętywania i potrafi je poprawnie wykonać. Jest skoncentrowany, w razie pomyłki umie kontynuować grę. Stara się zapanować nad tremą. Udany występ wzmacnia u niego poczucie własnej wartości.

KLASA CZWARTA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO I KLASA DRUGA (II półrocze) CYKLU CZTEROLETNIEGO
KLASA PIĄTA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO I KLASA TRZECIA CYKLU CZTEROLETNIEGO

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
1.	Podstawowa wiedza o muzyce.	Powtórzenie wiadomości z poprzednich klas. Omówienie historii fortepianu (prototypy). Zapoznanie ze znanymi markami fortepianów. Poznawanie najwybitniejszych kompozytorów muzyki fortepianowej. Podkreślanie roli fortepianu jako instrumentu solowego i w zespole. Utrwalanie dotychczasowych wiadomości z zakresu czytania tekstu nutowego. Poznawanie nowych oznaczeń i określeń muzycznych. Omawianie i prezentowanie przez nauczyciela ich realizacji. Namawianie ucznia do korzystania ze słownika i encyklopedii muzycznej oraz innych dostępnych źródeł wiedzy muzycznej. Omawianie z uczniem budowy utworu. Przedstawienie charakterystyki epoki oraz sylwetki kompozytora. Poznawanie tonacji do pięciu znaków. Poznawanie toniki, subdominanty i dominanty, budowanie kadencji. Poznawanie czterodźwięku dominanty septymowej i dominanty nonowej bez prymy.	Uczeń zna budowę fortepianu. Posiada podstawową wiedzę z zakresu historii instrumentu oraz jego prototypów. Potrafi wymienić znane marki fortepianów. Zna najwybitniejszych kompozytorów muzyki fortepianowej. Umie wskazać różnice między rolą pianisty solisty i pianisty akompaniatora. Uczeń potrafi poprawnie odczytać i zrealizować zapis muzyczny, określając tonację utworu. W pełnym zakresie stosuje poznane oznaczenia i określenia dynamiczne, artykulacyjne i agogiczne. Zna zasady prawidłowej aplikatury. Odczytuje i realizuje ornamenty (przednutka krótka i długa, mordent, obiegnik, arpeggio, tryl). W celu poszerzenia wiedzy muzycznej sięga do słowników i encyklopedii muzycznych. Rozumie budowę formalną wykonywanych utworów, posiada podstawową wiedzę o epoce i kompozytorze wykonywanego utworu. Uczeń wykazuje znajomość pokrewieństwa gam do pięciu znaków. Zna trójdźwięki triady i potrafi zbudować kadencję. Umie zagrać dominantę septymową i nonową bez prymy.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
2.	Podstawy gry na fortepianie.	Utrwalanie prawidłowej postawy przy instrumencie. Praca z uczniem nad świadomym rozluźnianiem aparatu gry (swobodne ramiona i łokcie, elastyczne przeguby i dłonie) – położenie nacisku na samokontrolę. Uświadamianie uczniowi wpływu postawy i poprawności aparatu gry na jakość i barwę dźwięku. Transponowanie od różnych dźwięków prostych struktur muzycznych. Wprowadzenie nowych zagadnień techniczno–wykonawczych. Omawianie przez nauczyciela zagadnień technicznych zawartych w realizowanych utworach i wykazanie praktycznej przydatności ćwiczonych wprawek, gam i etiud. Zaproponowanie uczniowi różnych sposobów ćwiczenia z podkreśleniem dbałości o jakość dźwięku. Doskonalenie umiejętności stosowania prawego pedału. Wprowadzenie lewego pedału, wskazanie na jego rolę w różnicowaniu dynamiki i barwy dźwięku.	Uczeń zajmuje prawidłową postawę przy instrumencie. Potrafi świadomie kontrolować swobodę aparatu gry i eliminować pojawiające się napięcia. Zauważa związek pomiędzy właściwą postawą i swobodą aparatu gry a jakością dźwięku. Uczeń potrafi transponować proste struktury muzyczne. Posługuje się artykulacją <i>staccato</i>, <i>legato</i>, <i>portato</i> i potrafi każdą z nich różnicować. Uczeń opanował nowe umiejętności techniczno–wykonawcze, np. repetycje, grupy polirytmiczne. Gra swobodnie gamy i pasaże w tempach umiarkowanych i szybkich. Koryguje niewyrównany dźwięk. Dwudźwięki i akordy potrafi grać różnymi rodzajami artykulacji. Umie wyeksponować górny lub dolny dźwięk akordu oraz dokonać bezgłośnej zamiany palców na jednym ze składników akordu. Posiada umiejętność prawidłowej realizacji faktury homofonicznej i polifonicznej. Swobodnie realizuje ozdobniki. Potrafi posługiwać się prawym i lewym pedałem.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
3.	Kształtowanie wrażliwości muzycznej i poczucia piękna.	Praca nad dźwiękiem – poszerzanie umiejętności ucznia w zakresie sposobów wydobywania dźwięku, uwrażliwianie na niuanse brzmieniowe. Zachęcanie ucznia do własnych poszukiwań w zakresie kolorystyki dźwięku poprzez odniesienie się do jego wyobraźni. Rozwijanie osobowości artystycznej ucznia – próby swobodnego wyrażania emocji dźwiękiem, kształtowanie temperamentu muzycznego. Prezentowanie przez nauczyciela opracowywanego utworu. Przedstawienie krótkiej charakterystyki epoki oraz kompozytora, omówienie budowy formalnej utworów. Wprowadzenie informacji na temat nowo poznanych form muzycznych. Analizowanie w podstawowym zakresie elementów muzycznych utworu takich jak: melodia, harmonia, rytm, dynamika, agogika. Dbłość o realizację utworu zgodnie z zapisem muzycznym. Słuchanie wspólnie z uczniem nagrań i ich analizowanie.	Uczeń stara się uzyskać gatunek dźwięku adekwatny do charakteru utworu. Wykorzystuje wyobraźnię do samodzielnej interpretacji i poszukiwań kolorystycznych. Podejmuje próby oddania grą własnych emocji. Rozwinął cechy osobowości artystycznej pozwalające na stworzenie właściwego nastroju utworu (frazowanie, tempo rubato, swobodne operowanie czasem – fermata, pauza, wybrzmienie). Uczeń posiada podstawowe wiadomości dotyczące epoki i stylu granych przez siebie utworów, stara się różnicować je stylistycznie. Umie wymienić elementy dzieła muzycznego. Rozumie budowę formalną utworów – zna formę allegro sonatowego, ronda, wariacji; formy taneczne; małe formy polifoniczne (kanon, preludium, inwencja). Wykonuje utwory zgodnie z zapisem muzycznym i podejmuje próby samodzielnej kreacji artystycznej. Świadomie porównuje i analizuje różne wykonania tego samego utworu. Słucha nagrań muzyki fortepianowej i chodzi na koncerty. Zdobywa niezbędne umiejętności do poprawnego wykonania programu artystycznego.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
4.	Kształtowanie umiejętności samodzielnego opracowania utworu muzycznego oraz samodzielnej pracy w grze na instrumencie.	Uświadomienie uczniowi konieczności zwiększenia ilości czasu przeznaczanego na codzienne ćwiczenie. Zwracanie uwagi na dokładność w ćwiczeniu pozwalającą na lepszą efektywność pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Świadome korygowanie własnych błędów. Ćwiczenia w grze <i>a vista</i> .	Uczeń przeznacza większą niż dotychczas ilość czasu na ćwiczenie. Jego praca w domu jest bardziej świadoma i efektywna. Rozwinął umiejętność gry <i>a vista</i> . Opracowuje proste utwory muzyczne pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Podczas samodzielnego ćwiczenia doskonali poprawność techniczną i umiejętność korygowania własnych błędów.
5.	Kształcenie umiejętności gry w zespole.	Przygotowywanie na lekcjach utworów na cztery ręce i dwa fortepiany. Zachęcanie uczniów do grania w zespołach kameralnych. Opracowanie z uczniem partii fortepianu utworu kameralnego pod względem technicznym i wykonawczym. Uczenie współdziałania i wzajemnej odpowiedzialności w roli solisty lub akompaniatora.	Uczeń chętnie gra muzykę kameralną – wykonuje utwory na cztery ręce, dwa fortepiany; potrafi zachować odpowiednie proporcje dźwiękowe i współdziałać w duecie, akompaniuje innym instrumentalistom, współpracuje z zespołami kameralnymi (mały zespół smyczkowy, zespół instrumentów dętych, Big Band, zespół instrumentów perkusyjnych). Uczeń prawidłowo pod względem technicznym i wykonawczym realizuje partię fortepianu w utworze kameralnym.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji	Treści – osiągnięte cele szczegółowe
6.	Przygotowanie do występów publicznych; rozwijanie koncentracji i technik zapamiętywania; pokonywanie tremy.	Przygotowanie ucznia do udziału w audycjach, przesłuchaniach problemowych i egzaminach promocyjnych. Praca nad bardzo dobrym opanowaniem tekstu z zastosowaniem technik zapamiętywania. Nagrywanie wykonń ucznia w celu wspólnego przeanalizowania jego gry i skorygowania błędów. Pokonywanie tremy poprzez ogrywanie programu przed rodziną i znajomymi. Stosowanie technik relaksacyjnych i wizualizacji. Omawianie właściwego zachowania na estradzie, zwracanie uwagi na odpowiedni ubiór. Organizowanie prób generalnych. Uwzględnienie odmienności warunków akustycznych sali koncertowej i brzmienia instrumentu. Sprawdzenie kondycji psychofizycznej ucznia – utrzymywanie koncentracji uwagi podczas wykonania całego repertuaru.	Uczeń w ciągu roku występuje na audycjach, przesłuchaniach oraz na egzaminie promocyjnym. Stara się bardzo dobrze pamięciowo opanować utwory, stosując różne techniki zapamiętywania, aby zminimalizować treść. Występuje często przed rodziną i znajomymi. Wie, jak należy zachować się na estradzie. Stosuje relaksacyjne techniki oddechowe i wizualizacyjne. Nagrywa swoje występy, aby przeprowadzić ich analizę i wyciągnąć wnioski. Cieszy się z możliwości zaprezentowania efektów swojej pracy na estradzie. Stara się dostosowywać sposób gry do warunków akustycznych sali koncertowej. Potrafi utrzymać koncentrację uwagi podczas całego występu.

KLASA SZÓSTA CYKLU SZEŚCIOLETNIEGO
KLASA CZWARTA CYKLU CZTEROLETNIEGO

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji celu	Treści – nabyte cele szczegółowe
1.	Podstawowa wiedza o muzyce.	Powtarzanie wiadomości z poprzednich klas. Poszerzanie wiedzy na temat historii instrumentu, kompozytorów muzyki fortepianowej i wybitnych pianistów. Przedstawienie i omówienie nowych elementów zapisu muzycznego - ćwiczenia praktyczne. Zachęcanie ucznia do samodzielnego sprawdzania i wyjaśniania znaczenia poszczególnych określeń wykonawczych w celu wiernego odtworzenia zamysłu kompozytora. Omawianie z uczniem budowy utworu oraz charakterystyki epoki. Przedstawienie sylwetki kompozytora.	Uczeń utrwalił i poszerzył swoją wiedzę na temat muzyki fortepianowej i wybitnych pianistów. Korzysta z wiedzy zdobytej w latach ubiegłych. Potrafi realizować pojawiające się w utworach oznaczenia muzyczne, określenia wykonawcze i wskazówki od wydawcy. Rozumie budowę formalną utworów i prawidłowo określa ich tonację. Posiada podstawową wiedzę o epoce i kompozytorze wykonywanego utworu.
2.	Podstawy gry na fortepianie.	Dalsze doskonalenie aparatu gry i zwracanie uwagi na prawidłową postawę przy instrumencie. Wymaganie od ucznia większej samodzielności w kontrolowaniu swobody i poprawności aparatu gry. Doskonalenie umiejętności technicznych ucznia. Rozwiązywanie indywidualnych problemów. Rozwijanie biegłości palcowej (poszerzony zestaw gam i pasaży, etiudy o charakterze wirtuozowskim). Dbałość o precyzję wykonania, wyrównaną motorykę gry i selektywność brzmienia. Transponowanie od różnych dźwięków prostych struktur muzycznych. Prawidłowe stosowanie pedalizacji.	Uczeń umie przyjąć prawidłową postawę przy instrumencie. Kontroluje swobodę aparatu gry i dba o jakość dźwięku. Prawidłowo wykorzystuje umiejętności techniczne nabyte w toku nauki. Swobodnie porusza się w szybkich tempach. Gra gamy w odległości oktawy, tercji, decymy i seksty, oraz pasaż toniczny z przewrotami, dominantowy i zmniejszony. Jego grę cechuje wyrównana motoryka i selektywność dźwięku. Posiada umiejętność prawidłowej realizacji faktury homofonicznej i polifonicznej. Uczeń potrafi transponować proste struktury muzyczne, swobodnie stosuje pedalizację.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji celu	Treści – nabyte cele szczegółowe
3.	Kształtowanie wrażliwości estetycznej i poczucia piękna.	Praca nad pogłębieniem wyrazu muzycznego w opracowywanych utworach, dojrzałym wyrażaniem emocji, kolorystyką dźwiękową i budowaniem nastroju. Kształtowanie osobowości artystycznej i temperamentu muzycznego ucznia poprzez słuchanie i omawianie nagrań i koncertów wybitnych pianistów. Prezentowanie utworów przez nauczyciela. Dbłość o zgodność wykonania z tekstem muzycznym. Analizowanie utworów przygotowywanych do egzaminu końcowego pod względem budowy formalnej i innych elementów dzieła muzycznego. Praca nad logiczną i przejrzystą interpretacją (świadome prowadzenie frazy, rozplanowanie dynamiki i zmian agogicznych).	Uczeń wykonuje program egzaminu końcowego z dojrzałością emocjonalną, wyrazem artystycznym i bogatą kolorystyką dźwiękową. Dzięki rozwiniętej wyobraźni i wrażliwości muzycznej właściwie buduje klimat utworów. Nadaje artystyczny kształt swojemu wykonaniu. Uczeń wykonuje utwory zgodnie z zapisem nutowym, proponowaną przez nauczyciela interpretacją i własną inwencją twórczą. Stara się plastycznie oddać budowę formalną poszczególnych utworów i logicznie kształtować przebieg wykonania. Zdobywa niezbędne umiejętności do poprawnego wykonania programu artystycznego na zakończenie szkoły muzycznej I stopnia.
4.	Kształtowanie umiejętności samodzielnego opracowania utworu muzycznego oraz samodzielnej pracy w grze na instrumencie.	Omawianie sposobów ćwiczenia i rozwiązywania problemów w celu większej efektywności pracy pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Ustalenie planu pracy nad poszczególnymi utworami dostosowanego do terminów kolejnych przesłuchań oraz egzaminu końcowego. Podkreślenie znaczenia systematyczności i staranności w codziennym ćwiczeniu. Świadome korygowanie własnych błędów. . Doskonalenie umiejętności gry <i>a vista</i> .	Uczeń, korzystając ze wskazówek nauczyciela, systematycznie i rzetelnie pracuje nad przygotowaniem programu na egzamin końcowy. Ćwiczy zgodnie z ustalonym rocznym planem pracy. Płynnie i swobodnie gra <i>a vista</i> utwory o niewielkim stopniu trudności. Opracowuje proste utwory muzyczne pod względem techniczno-wykonawczym i interpretacyjno-muzycznym. Podczas samodzielnego ćwiczenia doskonali poprawność techniczną i umiejętność korygowania własnych błędów.

Lp.	Ogólne cele edukacyjne	Sposoby realizacji celu	Treści – nabyte cele szczegółowe
5.	Kształcenie umiejętności gry w zespole.	Rozwijanie umiejętności muzykowania zespołowego. Gra w duecie fortepianowym na cztery ręce lub dwa fortepiany, lub akompaniowanie innemu instrumentalście. Zachęcanie uczniów do grania w zespołach kameralnych. Zapoznavanie ucznia z partiami innych instrumentów w utworze kameralnym. Zwracanie uwagi na synchronizację działań pianisty z innymi instrumentalistami oraz wzajemną odpowiedzialność solisty i akompaniatora. Uwrażliwianie na właściwe proporcje brzmieniowe między instrumentami w zespole kameralnym.	Uczeń chętnie wykonuje muzykę kameralną. Przedstawia na koncertach i audycjach muzyki kameralnej przygotowany repertuar. Uczeń zna przebieg partii wszystkich instrumentów w utworze kameralnym. Jest współodpowiedzialny za wykonanie utworu. Stara się synchronizować grę z innymi instrumentalistami w zespole, zachowując właściwe proporcje brzmieniowe.
6.	Przygotowanie do występów publicznych; rozwijanie koncentracji i technik zapamiętywania; pokonywanie tremy.	Przygotowanie ucznia do wykonania programu na przesłuchaniach, egzaminie końcowym, audycjach i koncertach. Rozwijanie zdolności koncentracji i świadomego zapamiętywania oraz technik relaksacyjnych. Pozytywne wizualizowanie przebiegu występu. Organizowanie prób generalnych. Uwzględnienie odmienności warunków akustycznych sali koncertowej i brzmienia instrumentu. Sprawdzenie kondycji psychofizycznej ucznia – utrzymywanie koncentracji uwagi podczas wykonania całego repertuaru.	Uczeń swobodnie i pewnie wykonuje program na audycjach, koncertach, przesłuchaniach i egzaminie końcowym. Potrafi utrzymać koncentrację uwagi w trakcie całego występu. Dobrze radzi sobie z tremą. Odczuwa satysfakcję z możliwości zaprezentowania przed publicznością zdobytych umiejętności i efektów swojej pracy. Stara się dostosowywać sposób gry do warunków akustycznych sali koncertowej. Potrafi utrzymać koncentrację uwagi podczas całego występu.

2. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIA

KRYTERIA OCENIANIA

- przesłuchania semestralne
- egzaminy promocyjne
- przesłuchania CEA
- konkursy pianistyczne
- audycje i koncerty

Uczeń oceniany jest na bieżąco w ciągu całego roku szkolnego oraz podczas przesłuchań semestralnych przez nauczyciela prowadzącego zajęcia. Komisja egzaminacyjna ocenia ucznia w czasie egzaminów promocyjnych. Ocenie podlegają zarówno zdolności, umiejętności i przygotowanie ucznia, jak również jego stosunek do przedmiotu. Ocena pełni funkcję wychowawczą i motywacyjną.

Podstawowymi kryteriami branymi pod uwagę podczas oceniania ucznia są:

- spełnienie wymagań programowych dla danego roku nauki
- postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- systematyczność, pilność, praca i zaangażowanie w ciągu całego roku szkolnego
- pamięciowe opanowanie repertuaru
- zgodność wykonania z zapisem nutowym
- wrażliwość muzyczna, jakość dźwięku
- poziom artystyczny i predyspozycje estradowe
- aktywność koncertowa

3. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

CYKL SZEŚCIOLETNI:

KLASA PIERWSZA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny lub polifonizujący,
3. Utwór dowolny.

PRZESŁUCHANIE KOŃCOWOROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny lub polifonizujący,
3. Sonatina – jedna część,
4. Utwór dowolny solo lub na cztery ręce.

KLASA DRUGA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina – jedna część,
4. Utwór dowolny solo.
5. Gamy:
 - a) durowa:
 - w ruchu równoległym i rozbieżnym przez dwie oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami przez dwie oktawy (trójdźwięk toniczny z przewrotami dla dzieci o małej ręce) portato lub legato w ruchu równoległym,
 - kadencja,
 - b) molowa:
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami przez dwie oktawy (ewentualnie trójdźwięk toniczny) portato lub legato w ruchu równoległym,
 - kadencja.

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina – jedna część,
4. Utwór dowolny.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA TRZECIA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina – jedna część,
4. Utwór dowolny.
5. Gamy:
 - a) Gama durowa
 - w ruchu równoległym oraz rozbieżnym przez dwie oktawy,
 - pasaż toniczny w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - kadencja,
 - b) Gama chromatyczna oburącz przez dwie oktawy w ruchu równoległym od każdego dźwięku,
 - c) Gama molowa
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - kadencja,
 -

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Etiuda na drobną technikę palcową,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina – jedna część.
4. Utwór dowolny,

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór dowolny na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA CZWARTA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina klasyczna (allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje)
4. Utwór dowolny.
5. Gamy :
 - a) Gama durowa
 - w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny w ruchu kombinowanym z przewrotami przez cztery oktawy,
 - kadencja,
 - b) Gama chromatyczna w ruchu równoległym przez cztery oktawy i rozbieżnym przez dwie oktawy,
 - c) Gama molowa
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - kadencja,

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Utwór polifoniczny,
2. Sonatina klasyczna (allegro sonatowe lub rondo, lub wariacje),
3. Utwór dowolny.
4. Etiuda z określonym problemem technicznym,
5. Gra a'vista.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA PIĄTA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina klasyczna - część pierwsza,
4. Utwór dowolny o charakterze kantylenowym,
5. Gamy:
 - a) Gama durowa
 - w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż dominantowy septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - kadencja,
 - b) Gama molowa
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż dominantowy septymowy i zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej przez cztery oktawy w ruchu równoległym,
 - kadencja,

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Utwór polifoniczny,
2. Sonatina klasyczna - część druga i trzecia,
3. Utwór dowolny.
4. Etiuda z określonym problemem technicznym,
5. Gra a' vista.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA SZÓSTA

PIERWSZE PRZESŁUCHANIE

1. Utwór polifoniczny,
2. Allegro sonatowe, wariacje lub rondo klasyczne,
3. Utwór kantylenowy.
4. Gra a'vista.

EGZAMIN KOŃCOWY

1. Utwór polifoniczny,
2. Allegro sonatowe, wariacje lub rondo klasyczne,
3. Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych,
4. Utwór kantylenowy.

CYKL CZTEROLETNI:

KLASA PIERWSZA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny lub polifonizujący,
3. Sonatina,
4. Utwór dowolny.
5. Gamy:
 - a) Gama durowa
 - w ruchu równoległym i rozbieżnym przez dwie oktawy,
 - pasaże z przewrotami w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - kadencja,
 - b) Gama molowa
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu równoległym przez dwie oktawy oraz rozbieżnym przez jedną oktawę,
 - trójdźwięki rozłożone lub pasaże z przewrotami w ruchu równoległym przez dwie oktawy,
 - kadencja.

PRZESŁUCHANIE KOŃCOWOROCZNE

1. Etiuda z problemami technicznymi dla obu rąk,
2. Utwór polifoniczny lub polifonizujący,
3. Sonatina,
4. Utwór dowolny.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA.

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA DRUGA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda na drobną technikę palcową,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina,
4. Utwór dowolny,
5. Gamy:
 - a) Gama durowa
 - w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny w ruchu kombinowanym z przewrotami przez cztery oktawy,
 - kadencja,
 - b) Gama chromatyczna
 - w ruchu równoległym przez cztery oktawy i rozbieżnym przez dwie oktawy (w ruchu rozbieżnym od e^1 i c^2 - odległość seksty między rękami),
 - c) Gama molowa
 - harmoniczna i melodyczna w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - kadencja,

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Utwór polifoniczny,
2. Sonatina,
3. Utwór dowolny,
4. Etiuda z określonym problemem technicznym,
5. Gra a' vista.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA TRZECIA

PRZESŁUCHANIE PÓŁROCZNE

1. Etiuda,
2. Utwór polifoniczny,
3. Sonatina klasyczna – część pierwsza,
4. Utwór dowolny o charakterze kantylenowym.
5. Gamy:
 - a) Gama durowa
 - w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż toniczny z przewrotami w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
 - pasaż dominantowy septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym przez cztery oktawy,
 - kadencja,

b) Gama molowa

- harmoniczna i melodyczna w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
- pasaż toniczny z przewrotami w ruchu kombinowanym przez cztery oktawy,
- pasaż dominantowy septymowy i zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej przez cztery oktawy w ruchu równoległym,
- kadencja,

EGZAMIN PROMOCYJNY

1. Utwór polifoniczny,
2. Sonatina klasyczna – część druga i trzecia,
3. Utwór dowolny.
4. Etiuda z określonym problemem technicznym,
5. Gra a' vista.

AUDYCJA KOŃCOWOROCZNA

Utwór na cztery ręce lub dwa fortepiany (może być wykonany z nut).

KLASA CZWARTA

PIERWSZE PRZESŁUCHANIE

1. Utwór polifoniczny,
2. Allegro sonatowe, rondo lub wariacje klasyczne,
3. Utwór kantylenowy,
4. Gra a' vista.

EGZAMIN KOŃCOWY

1. Utwór polifoniczny,
2. Allegro sonatowe, wariacje lub rondo klasyczne,
3. Dwie etiudy o zróżnicowanych problemach technicznych,
4. Utwór kantylenowy.

Dla klas 1-3 cyklu sześcioletniego oraz klasy I cyklu czteroletniego obowiązują gamy z pierwszego zeszytu „Gam i pasaży”, zaś dla klas 4-6 cyklu sześcioletniego oraz II-IV cyklu czteroletniego, gamy z zeszytu drugiego.

W przypadku uczestnictwa uczniów w przesłuchaniach regionalnych i konkursach pianistycznych podane wymagania i terminy egzaminacyjne mogą ulec zmianie.

Uczniowie ci za zgodą komisji egzaminacyjnej mogą wykonać program konkursowy lub jego część w miejsce obowiązującego programu na przesłuchaniach i egzaminach szkolnych.

Pracę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, będący laureatem konkursów i przesłuchań, prezentuje grę bezbłędną muzycznie i technicznie oraz ciekawą artystycznie. Ponadto wykazuje się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego,
- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który prezentuje grę bezbłędną technicznie i muzycznie, opanował zakres materiału obowiązujący w danej klasie wykonał program w całości z pamięci,
- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu, i prezentuje grę poprawną technicznie i muzycznie,
- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który wykonał program z niedociągnięciami muzyczno–technicznymi, intonacyjnymi i pamięciowymi, lecz opanował grę na instrumencie umożliwiającą postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,
- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum programowego w danej klasie, jego wykonanie utworów charakteryzuje się brakami techniczno–muzycznymi, jednak nie wykluczającymi postępów przy dalszej systematycznej pracy,
- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno – artystyczny nawet przy intensywnej pracy.

Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę niżej.

IV. EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA.

Uczeń:

1. Szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów.
2. Przestrzega zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych przepisów prawa związanych z ochroną dóbr kultury.
3. Zna historię swojej dziedziny artystycznej.
4. Posiada wiedzę niezbędną do prawidłowej realizacji zadań praktycznych w swojej dziedzinie artystycznej.
5. Zna związki między swoją i innymi dziedzinami sztuki.
6. Uczestniczy w życiu kulturalnym.
7. Prezentuje swoje dokonania.
8. Kreatywnie realizuje zadania, wykazując się wrażliwością artystyczną.
9. Ocenia jakość wykonywanych zadań.
10. Realizuje indywidualnie i zespołowo zadania oraz projekty artystyczne w zakresie swojej specjalności.

11. Pracuje w zespole w ramach przydzielonych zadań, biorąc współodpowiedzialność za efekt końcowy tej pracy.
12. Komunikuje się i współpracuje z członkami zespołu.
13. Buduje relacje oparte na zaufaniu.
14. Prezentuje postawę proaktywną.
15. Organizuje swoją pracę.
16. Konsekwentnie dąży do celu.
17. Przewiduje skutki podejmowanych działań.
18. Stosuje sposoby radzenia sobie ze stresem.
19. Aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe.
20. Wyszukuje, selekcjonuje i dokonuje oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury.
21. Wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną w realizacji zadań artystycznych, do pogłębiania wiedzy i doskonalenia umiejętności.
22. Planuje swój rozwój artystyczny i zawodowy.
23. Jest świadomy swoich możliwości.

V. KOMENTARZ

W przedstawionym programie nauczania ogólne cele edukacyjne, sposoby ich realizacji oraz osiągnięte cele szczegółowe - treści nauczania zostały ujęte w formę tabeli, wskazującej na bezpośredni związek między wymienionymi zagadnieniami. Przejrzysty układ pozwala osobom korzystającym z programu na prosty odbiór zawartych w nim informacji. Zarówno materiał zamieszczony w tabelach, jak i wykaz literatury fortepianowej podzielono na części odpowiadające kolejnym etapom nauczania.

VI. WSKAZÓWKI METODYCZNE

Niniejszy program ma pomóc nauczycielowi w pracy zarówno z uczniami bardzo zdolnymi, jak i uczniami o mniejszych predyspozycjach do kształcenia muzycznego. Mając na uwadze, że rozwój ucznia jest procesem długofalowym, nauczyciel starannie planuje pracę i stopniuje trudności adekwatnie do rozwoju psychomotorycznego dziecka, jego naturalnych predyspozycji oraz indywidualnych cech osobowości. W procesie kształcenia nauczyciel odpowiedzialnie dostosowuje materiał i metody nauczania do wieku i stopnia zaawansowania poszczególnych uczniów, rozbudza ich zainteresowanie przedmiotem oraz wzmacnia motywację. Efektem jego pracy powinno być nauczanie podstaw gry na instrumencie, rozbudzenie

wrażliwości artystycznej, poczucia estetyki i zamiłowania do muzyki oraz przygotowanie najzdolniejszych uczniów do dalszej edukacji muzycznej.

Elementem istotnym w procesie nauczania jest stworzenie przez nauczyciela przyjaznej atmosfery i budowanie więzi emocjonalnej z wychowankiem, które warunkują kreatywny rozwój ucznia i sprzyjają budowaniu poczucia jego własnej wartości.

VII. MATERIAŁ NAUCZANIA PRZEWIDZIANY DO REALIZACJI W CIĄGU ROKU SZKOLNEGO

CYKL SZEŚCIOLETNI

Klasa pierwsza

I półrocze:

- 4 ćwiczenia techniczne,
- 1 utwór polifonizujący lub polifoniczny,
- 3 utwory różne.

II półrocze:

- 2 ćwiczenia techniczne,
- 1 utwory polifonizujące lub polifoniczne,
- 1 część sonatiny,
- 2 utwory dowolne, w tym jeden może być na cztery ręce.

Klasa druga

I półrocze:

- gama durowa i molowa, trójdźwięki rozłożone lub pasaże z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym,
- 2 etiudy,
- 1 utwory polifonizujące lub polifoniczne,
- 1 część sonatiny,
- 1 utwór dowolny.

II półrocze:

- gama durowa w ruchu równoległym i rozbieżnym i molowa w ruchu równoległym, trójdźwięki rozłożone lub pasaże z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym, kadencja,
- 2 etiudy,
- 1 utwory polifonizujące lub polifoniczne,
- 1 część sonatiny,
- 2 utwory dowolne: jeden solowy, a drugi na cztery ręce.

Klasa trzecia

I półrocze:

- gama durowa w ruchu równoległym i rozbieżnym, molowa w ruchu równoległym, pasaże toniczne z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym, kadencja, gama chromatyczna oburącz w ruchu równoległym przez 2 oktawy.
- 2 etiudy,
- 1 utwór polifonizujący lub polifoniczny,
- 1 część sonatiny,

- 1 utwór dowolny.

II półrocze:

- gama durowa w ruchu równoległym i rozbieżnym, molowa w ruchu równoległym, pasaże toniczne z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym i rozbieżnym, kadencja.

- 1 etiuda,

- 1 utwór pofonizujący ub polifoniczny

- 1 część sonatiny,

- 2 utwory dowolne: jeden solowy, a drugi na cztery ręce.

Klasa czwarta**I półrocze:**

- gama durowa i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencja,

- gama molowa i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja ,

- gama chromatyczna w ruchu równoległym przez 4 oktawy i rozbieżnym przez 2 oktawy,

- 1 etiuda,

- 1 utwór polifoniczny,

- 1 część sonatiny,

- 1 utwór dowolny,

II półrocze:

- gama durowa, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencja

- gama molowa, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,

- 1 etiuda,

- 1 utwór polifoniczny,

- 1 część sonatiny,

- 1 utwór dowolny,

- utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany,

- ćwiczenia a' vista.

Klasa piąta**I półrocze:**

- gama durowa w odległości oktawy w ruchu równoległym i kombinowanym, , pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencja,

- gama molowa w odległości oktawy i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja.

- 1 etiuda,

- 1 utwór polifoniczny,

- 1 część sonatiny (pierwsza),

- 1 utwór dowolny.

II półrocze:

- gama durowa i molowa w odległości oktawy, pasaże toniczne z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencje,

- pasaż dominantowy septymowy i pasaż zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym,

- 1 etiuda,
- 1 utwór polifoniczny,
- 2 pozostałe części sonatiny (druga i trzecia),
- 1 utwór dowolny,
- utwór na 4 ręce lub dwa fortepiany,
- ćwiczenia a' vista.

Klasa szósta

- Gama durowa w odległości oktawy w ruchu równoległym i kombinowanym, w odległości tercji, decymy i seksty w ruchu równoległym, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym, pasaż dominantowy septymowy z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,
- gama molowa w odległości oktawy i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym, pasaż dominantowy septymowy i pasaż zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej (dla prawej i lewej ręki lub inne),
- utwór polifoniczny,
- allegro sonatowe, rondo lub wariacje klasyczne,
- 1 utwór dowolny o charakterze kantylenowym,
- ćwiczenia - gra a' vista.

CYKL CZTEROLETNI

Klasa pierwsza

I półrocze:

- 3 ćwiczenia techniczne,
- 2 utwory polifonizujące lub polifoniczne,
- 1 część sonatiny,
- 2 utwory dowolne,

II półrocze:

- gama durowa w ruchu równoległym i rozbieżnym i molowa w ruchu równoległym, trójdźwięki rozłożone lub pasaże z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym, kadencja,
- 2 etiudy,
- 1 utwór polifonizujący lub polifoniczny,
- 1 część sonatiny,
- 2 utwory dowolne: jeden solo, a drugi na cztery ręce.

Klasa druga

I półrocze:

- gama durowa w ruchu równoległym i rozbieżnym, molowa w ruchu równoległym, pasaże toniczne z przewrotami przez 2 oktawy w ruchu równoległym i rozbieżnym, kadencja.
- 1 etiuda,
- 1 utwór pofonizujący lub polifoniczny
- 1 część sonatiny,
- 1 utwór dowolny.

II półrocze:

- gama durowa, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencja
- gama molowa, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,
- 1 etiuda,
- 1 utwór polifoniczny,
- 1 część sonatiny,
- 2 utwory dowolne, jeden solo, drugi utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany,
- ćwiczenia a' vista.

Klasa trzecia**I półrocze:**

- gama durowa w odległości oktawy w ruchu równoległym i kombinowanym, , pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencja,
- gama molowa w odległości oktawy i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja.
- 1 etiuda,
- 1 utwór polifoniczny,
- 1 część sonatiny (pierwsza),
- 1 utwór dowolny.

II półrocze:

- gama durowa i molowa w odległości oktawy, pasaże toniczne z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym przez 4 oktawy, kadencje,
- pasaż dominantowy septymowy i pasaż zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym,
- 1 etiuda,
- 1 utwór polifoniczny,
- 2 pozostałe części sonatiny (druga i trzecia),
- 2 utwory dowolne, jeden solo, drugi utwór na 4 ręce lub na 2 fortepiany,
- ćwiczenia a' vista.

Klasa czwarta

- Gama durowa w odległości oktawy w ruchu równoległym i kombinowanym, w odległości tercji, decymy i seksty w ruchu równoległym, pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym, pasaż dominantowy septymowy z przewrotami w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,
- gama molowa w odległości oktawy i pasaż toniczny z przewrotami w ruchu równoległym i kombinowanym, pasaż dominantowy septymowy i pasaż zmniejszony septymowy w pozycji zasadniczej w ruchu równoległym przez 4 oktawy, kadencja,
- 2 etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej (dla prawej i lewej ręki lub inne),
- utwór polifoniczny,
- allegro sonatowe, rondo lub wariacje klasyczne,
- 1 utwór dowolny charakterze kantylenowym,
- akompaniament,
- ćwiczenia a' vista.

VIII. OPIS WARUNKÓW NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA

- Zajęcia nauki gry na fortepianie powinny odbywać się w sali o dobrej akustyce, wyposażonej w nastrojony instrument – fortepian lub pianino, stabilny stołek o regulowanej wysokości oraz podnózek dla dzieci niskiego wzrostu.
- Szkoła zapewnia uczniowi dostęp do materiałów nutowych, będących w zasobach biblioteki.
- W ramach dostępnych dla ucznia urządzeń z zakresu techniki komputerowej i informacyjnej, nauczyciel wskazuje mu źródła nagrań i innych materiałów dydaktycznych.
- Sekcja fortepianu daje uczniowi możliwość publicznej prezentacji jego umiejętności w zakresie gry na instrumencie w ramach otwartych audycji wewnątrzszkolnych oraz koncertów.
- Szkoła stwarza uczniowi warunki do obcowania z „żywą muzyką” poprzez organizowanie audycji i koncertów w szkole i poza nią.

IX. LITERATURA PRZEDMIOTU

(propozycje)

KLASA PIERWSZA

Szkoły na fortepian (do wyboru)

- M. Aaron: Methode de piano
- Z. Drzewiecki, J. Ekier: Gamy i pasaże na fortepian, cz. I
- J. Garścia: Abecadło na fortepian
- J. Garścia: Muzyczne ABC przy fortepianie
- A. M. Klechniowska: Szkoła na fortepian
- L. Lubomodrowa, K. Sorokin, A. Tumanian: Chrestomatia
- K. Longchamps-Druszkiewiczowa: Podręcznik początkowego nauczania gry na fortepianie
- W. Markiewiczowa: Do-re-mi-fa-sol
- A. Różycki: Elementarna szkoła na fortepian op. 50

Etiudy (do wyboru)

- K. Czerny: Pierwszy nauczyciel op. 599
- H. Gnesina: Małe etiudy dla początkujących
- S. Raube (opracowanie): Etiudy dla dzieci, z. I
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie): Etiudy, z. I
- L. Schytte: 25 łatwych etiud op.108
- D. Wiłkomirska (opracowanie): Etiudy dla początkujących

Utwory polifonizujące i polifoniczne , utwory dawnych mistrzów (do wyboru)

- B. Bartók: Die Erste Zeit am Klavier (Pierwsze chwile przy fortepianie), Musica, Budapest
- J. Hofmann, A. Rieger: Dawne tańce i melodie, cz. I
- Z. Śliwiński (opracowanie): Z dawnych wieków

Formy klasyczne (do wyboru)

- J. Garścia : Małe sonatiny op. 51
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie): Wybrane sonatiny, z. I
- S. Raube (opracowanie): Wybór sonatin dla dzieci, cz. I

Utwory różne (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Czytanki muzyczne, z. I
- B. Bartok: Mikrokosmos, z. I, Musica, Budapest
- W. Chmielowska: Świątek dziecięcy
- J. Garścia: Miniatury op.5
- J. Garścia: Obrazki muzyczne dla najmłodszych op.21
- J. Garścia: Ulubione nutki op.27
- J. Garścia: Igraszki zimowe
- D. Kabalewski: Łatwe utwory op.39
- S. Prószyński: Łatwe utwory
- S. Raube (opracowanie): Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
- A. Rowley: Erholung (Wytchnienie) op.37, Peters
- F. Rybicki: Zaczynam grać

Utwory na cztery ręce (do wyboru)

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie): Na 4 ręce - wybór utworów na fortepian
A. Diabelli: Ćwiczenia melodyjne op.149
J. Garścia: Graj ze mną na 4 ręce op.37
J. Garścia: Muzyczne ABC przy fortepianie
L. Lubomodrowa, K. Sorokin, A. Tumanian: Chrestomatija pedagogiczekowo repertuara dla fortepiano
S. Majkapar (opracowanie Z. Śliwiński): Pierwsze kroki. Zbiór utworów na 4 ręce
R. Twardowski: W gaiku zielonym

KLASA DRUGA I TRZECIA

Szkoły i zbiory utworów dla początkujących – jak dla klasy pierwszej

Etiudy (do wyboru)

- F. Bürgmüller: Studia op.100
K. Czerny (opracowanie S. Raube): Wybór etiud
K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska): Wybór etiud op.139, 599, 636
K. Czerny: Pierwszy nauczyciel op.599
K. Czerny: Wstępna szkoła biegłości op.276
J. Duvernoy: Etiudy elementarne op.176
J. Garścia: Małe etiudy polimetryczne op.23
H. Gnesina: Małe etiudy dla początkujących
H. Lemoine: Etiudy dziecięce op.37
S. Raube (opracowanie): Etiudy dla dzieci, z. I, z. II
W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie): Etiudy, z. I, z. II, z. III
L. Schytte: 25 łatwych etiud op.108
D. Wiłkomirska (opracowanie): Etiudy dla początkujących
D. Wiłkomirska (opracowanie): Wybór etiud na podwójne dźwięki

Utwory polifonizujące i polifoniczne; utwory dawnych mistrzów (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Czytanki muzyczne, z. I
E. Altberg (opracowanie): Wybór utworów z XVII i XVIII w., z. I
J. S. Bach: Łatwe utwory
J. S. Bach: Drobne utwory
J. S. Bach; Małe preludia
B. Bartók: Die Erste Zeit am Klavier (Pierwsze chwile przy fortepianie), Musica, Budapest
J. Hofmann, A. Rieger: Dawne tańce i melodie, z. I i II
Z. Śliwiński (opracowanie): Z dawnych wieków

Formy klasyczne (do wyboru)

- J. Garścia : Małe sonatiny op. 51
J. Garścia : 2 Sonatiny i wariacje op.68
J. Garścia : Sonatiny op.4
J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie): Wybrane sonatiny, z. I
L. Miklaszewski : Sonatina C-dur nr 1, Sonatina c-moll nr 2
S. Raube (opracowanie): Wybór sonatin dla dzieci, cz. I

Utwory różne (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Czytanki muzyczne, z. I
E. Altberg : 6 Utworów polskich kompozytorów
B. Bartók: Mikrokosmos, z. I, Musica, Budapest
B. Bartók: Fűr Kinder, Musica, Budapest
P. Czajkowski: Album dla młodzieży op. 38
J. Garścia: Miniatury op.5
J. Garścia: Obrazki muzyczne dla najmłodszych op.21
J. Garścia: Najłatwiejsze utwory dla dzieci op.3
J. Garścia: Ikebana
J. Garścia: Scherzino op.52 nr2
J. Garścia: Igraszki zimowe
I. Garztecka: Utwory dla dzieci
I. Garztecka: Tańce polskie
H. Gnesina: Album utworów dziecięcych, Muzgiz, Moskwa
A. Greczaninow: Album dla dzieci op.98, Muzgiz, Moskwa
D. Kabalewski: Łatwe utwory op.39
D. Kabalewski: Utwory wybrane op.27
T. Kassern: Słodki kramik
J. Lefeld: Utwory fortepianowe dla dzieci
J. Łuciuk: Improwizacje dziecięce
S. Majkapar: Biriulki
J. Maksymiuk: Krople i kropelki
W. Markiewiczówna: Kolorowe obrazki
S. Prószyński: Łatwe utwory
S. Raube (opracowanie): Taniec niedźwiadków
S. Raube (opracowanie): Żabki i inne utwory dla dzieci na fortepian
A. Rowley: Erholung (Wytchnienie) op.37, Peters
A. Rowley: Z mojego szkicownika op.39, Peters
F. Rybicki: Zaczynam grać
F. Rybicki: Już gram
F. Rybicki: Gram wszystko
F. Rybicki: Ten nasz ogródeczek
F. Rybicki: Mały modernista
R. Schumann: Album dla młodzieży
D. Szostakowicz: Kiderheft, Peters, Leipzig
D. Szostakowicz: Puppentänze, Peters, Leipzig

Utwory na cztery ręce (do wyboru)

- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie): Na 4 ręce - wybór utworów na fortepian
E. Altberg (opracowanie): Francuski wachlarzyk
J. Garścia: Graj ze mną na 4 ręce op.37
A. Greczaninow: Na zielonej łące op.99, Muzgiz, Leningrad
S. Majkapar (opracowanie Z. Śliwiński): Pierwsze kroki. Zbiór utworów na 4 ręce
S. Raube (opracowanie): Drobiazgi na fortepian na 4 ręce, z.I
G. Türk (opracowanie E. Doflein): Zbiór utworów na 4 ręce , Mainz und Leipzig

KLASA CZWARTA I PIĄTA

Ćwiczenia techniczne

- Z. Drzewiecki, J. Ekier: Gamy i pasaże na fortepian z II.
E. Altberg, Z. Romaszkowa: 313 Wprawek

Etiudy (do wyboru):

- H. Berens: Najnowsza szkoła biegłości op.61
H. Bertini: Etiudy op.100
F. Burgmüller: Etiudy op.109
K. Czerny (opracowanie S. Raube): Wybór etiud
K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska): Wybór etiud op.139, 599, 636
K. Czerny: 24 Etiudy na lewą rękę op.718
K. Czerny: Wstępna szkoła biegłości op.849
J. Duvernoy: Etiudy op.276
J. Garścia: Małe etiudy polimetryczne op.23
S. Heller: Etiudy
A. Loeschhorn: Etiudy op.66
S. Raube (opracowanie):Etiudy dla dzieci, z. II
Z. Romaszkowa (opracowanie): Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży
W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie): Etiudy, z. III i IV

Utwory polifonizujące i polifoniczne; utwory dawnych mistrzów (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Studium gry polifonicznej
J. S. Bach: Drobne utwory
J. S. Bach: Małe preludia
J. S. Bach: Inwencje dwugłosowe
J. S. Bach: Suity francuskie (fragmenty)
G. F. Haendel: Łatwe tańce i utwory na fortepian, Litolff, Leipzig
G. F. Haendel: Utwory wybrane (fragmenty)
J. Hofmann, A. Rieger: Dawne tańce i melodie, z. II

Formy klasyczne (do wyboru)

- L. van Beethoven: 6 Łatwych wariacji F-dur na temat szwajcarskiej piosenki
A. Diabelli: Sonatiny, Peters, Leipzig
F. K. Dussek: Sonatiny op.20
J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie): Wybrane sonatiny, z. I, z. II
J. N. Hummel: Rondo Es-dur
F. Kuhlau: Sonatiny op.55 i 59
A. Marek: Łatwe wariacje
W. A. Mozart: 6 Sonatin wiedeńskich
S. Raube (opracowanie): Wybór sonatin dla dzieci, cz. II
A. Rowley: Sonatina op.40
P. Schäfer (opracowanie): Sonatinen – Vorstufe, Peters, Leipzig
H. Vogler (opracowanie): Das Sonatinenbuch, Peters, Leipzig
J. Haydn: Koncerty G-dur i D-dur

Utwory różne (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Czytanki muzyczne, z. II i III

E. Altberg : 6 Utworów polskich kompozytorów
T. Baird: Mała suita dziecięca
B. Bartók: Mikrokosmos, z. II i III, Musica, Budapest
B. Bartók: Fűr Kinder, Musica, Budapest
F. Chopin: Polonezy dziecięce
P. Czajkowski: Album dla młodzieży op. 39
J. Ekier: Kolorowe melodie
W. Friemann: 8 Miniatur dwugłosowych
J. Garścia: Ikebana
J. Garścia: 6 Ekspresyjnych miniatur
J. Garścia: Wariacje na temat melodii ludowej
I. Garztecka: Utwory dla dzieci
A. Greczaninow: Album dla dzieci op.98, Muzgiz, Moskwa
E. Grieg: Utwory liryczne
C. Grudziński: Miniatury kompozytorów polskich
A. Hundziak: Cyrk. Miniatury dla dzieci
D. Kabalewski: Utwory wybrane op.27
T. Kassern: Słodki kramik
J. Lefeld: Utwory fortepianowe dla dzieci
J. Łuciuk: Improwizacje dziecięce
S. Majkapar: Biriulki
J. Maksymiuk: Krople i kropelki
W. Markiewiczówna: Kolorowe obrazki
M. K. Ogiński: Album per pianoforte
R. Palester: Łatwe utwory
S. Prokofiew: Muzyka dziecięca op.65
S. Prószyński: Łatwe utwory
S. Raube (opracowanie): Taniec niedźwiadków
A. Rowley: Z mojego szkicownika op.39, Peters
F. Rybicki: Pieśni Ludowe op.46
F. Schubert: Tańce
R. Schumann: Album dla młodzieży
K. Serocki: Krasnoludki
I. Szymańska: Variazioni per bambini

Utwory na cztery ręce i dwa fortepiany (do wyboru)

E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie): Na 4 ręce - wybór utworów na fortepian
E. Altberg (opracowanie): Francuski wachlarzyk
A. Diabelli: 2 Sonatiny op.163
A. Diabelli: Ćwiczenia melodyjne op.149
S. Raube: Drobiazgi na fortepian na 4 ręce
A. Rieger (opracowanie): Wybór drobnych utworów na 4 ręce
C. M. Weber, F. Schubert: Wybór utworów na 4 ręce
J. Garścia: Mała suita op.18 – na 2 fortepiany
K. Stromenger: Utwory klasyczne na 2 fortepiany

KLASA SZÓSTA

Ćwiczenia techniczne

- Z. Drzewiecki, J. Ekier: Gamy i pasaże na fortepian z II.
- E. Altberg, Z. Romaszkowa: 313 Wprawek
- E. Altberg: Studium gry polifonicznej (ćwiczenia)

Etiudy (do wyboru):

- H. Berens: *Najnowsza szkoła biegłości op.61*
- H. Bertini: *Etiudy op.29*
- H. Bertini: *Etiudy op.100*
- F. Burgmüller: *Etiudy op.109*
- F. Burgmüller: *Etiudy op.105*
- J. B. Cramer: *50 etiud*
- K. Czerny : *Przygotowawcza szkoła biegłości op.636*
- K. Czerny (opracowanie M. Wiłkomirska): *Wybór etiud op.139, 599, 636 ,821*
- K. Czerny: *24 Etiudy na lewą rękę op.718*
- K. Czerny: *Wstępna szkoła biegłości op.849*
- K. Czerny: *Szkoła biegłości op.299*
- S. Heller: *Wybrane etiudy op.45 i 46*
- S. Heller: *25 Etiud op.47*
- A. Loeschhorn: *Etiudy op.66*
- Z. Romaszkowa (opracowanie): *Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży*
- W. Sawicka, G. Stempniowa (opracowanie): *Etiudy, z. IV i V*
- L. Schytte: *Etiudy op.68*

Utwory polifoniczne; utwory dawnych mistrzów (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Studium gry polifonicznej
- J. S. Bach: Inwencje dwugłosowe
- J. S. Bach: Inwencje trzygłosowe
- J. S. Bach: Suity francuskie (fragmenty)
- D. Cimarosa: Album per pianoforte
- G. F. Haendel: Dwanaście łatwych utworów na fortepian, Peters, Leipzig
- G. F. Haendel: Utwory wybrane (fragmenty)

Formy klasyczne (do wyboru)

- L. van Beethoven: Sonatina Es-dur, Sonata G-dur op.49 nr 2, Sonata g-moll op.49 nr1
- L. van Beethoven: Wariacje nel cor più
- L. van Beethoven: 6 wariacji G-dur na temat własny
- M. Clementi (opracowanie: G. Blasser): Sonatinen, Universal Edition, Wien
- F. K. Dussek: Sonatiny op.20
- J. Haydn: Das Sonatinenbuch, Peters
- J. Haydn: Sonaten-Album, cz. I, Peters
- J. Hofmann, A. Rieger (opracowanie): Wybrane sonatiny, z. II
- L. Köhler, A. Rudhardt (opracowanie): Sonatinen Album, Peters
- W. A. Mozart: Sonata C-dur
- S. Raube (opracowanie): Wybór sonatin dla dzieci, cz. II
- A. Rowley: Sonatina op.40
- P. Schäfer (opracowanie): Sonatinen – Vorstufe, Peters, Leipzig
- H. Vogler (opracowanie): Das Sonatinenbuch, Peters, Leipzig

J. Haydn: Koncerty G-dur i D-dur

Utwory różne (do wyboru)

- E. Altberg (opracowanie): Czytanki muzyczne, z. II i III
- G. Bacewicz: Suita dziecięca
- B. Bartók: Mikrokosmos, z. III, Musica, Budapest
- B. Bartók: Fűr Kinder, Musica, Budapest
- B. Bartók: 10 Łatwych utworów, Wieczór na wsi i inne, Muzgiz, Moskwa
- F. Chopin: Polonezy dziecięce
- F. Chopin: Dwa zapomniane utwory
- F. Chopin: Drobne utwory
- P. Czajkowski: Album dla młodzieży op. 39
- J. Ekier: Kolorowe melodie
- J. Field: Nokturny wybrane
- W. Friemann: 8 Miniatur dwugłosowych
- J. Garścia: 6 Ekspresyjnych miniatur
- E. Grieg: Utwory liryczne op.12
- E. Grieg: Tańce norweskie
- D. Kabalewski: Utwory wybrane op.27
- T. Kassern: Słodki kramik
- F. Mendelssohn: 6 Utworów dziecięcych op. 72
- F. Mendelssohn: Pieśni bez słów
- R. Palester: Łatwe utwory
- S. Prokofiew: Muzyka dziecięca op.65
- F. Schubert: Tańce
- R. Schumann: Album dla młodzieży
- K. Serocki: Krasnoludki
- M. Szymanowska: Nokturn
- R. Twardowski: Wesołe miasteczko

Utwory na cztery ręce i dwa fortepiany (do wyboru)

- M. Cornick: Piano ragtime
- The Joy of Two Pianos Ed. Denes Agay
- M. Schmitz: Etiudy jazzowe na 4 ręce
- B. Bartok: Cztery tańce rumuńskie na 2 fortepiany
- C. Debussy: Sześć epigrafów antycznych na fortepian na 4 ręce
- E. Altberg, Z. Romaszkowa (opracowanie): Na 4 ręce - wybór utworów na fortepian
- E. Altberg: Francuski wachlarzyk
- J. Brahms: Walce op.39
- E. Grieg: Suita Peer-Gynt
- J. Garścia: Mała suita na dwa fortepiany
- W. Lutosławski: Zasłyszana melodyjka
- C. Debussy: Petite Suite